

Горбачова І.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
та європейської інтеграції
Житомирського національного агроєкологічного університету

Gorbachova Irina

Candidate of Economics, Associate Professor, Associate Professor
Department of International Economic Studies and European Integration
Zhytomyr National Agricultural Agroecology University

ГЛОБАЛЬНИЙ ДОГОВІР ПРО МІГРАЦІЮ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

GLOBAL MIGRATION AGREEMENT: OPPORTUNITIES FOR UKRAINE

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується посиленням глобалізаційних процесів, однією із форм прояву яких є трудова міграція. Статтю присвячено дослідженню сутності підписаного Глобального договору про безпечну, впорядковану та врегульовану міграцію. Розкрито напрями та перспективи співробітництва між країнами ЄС та можливостями імплементації й адаптації цілей договору в Україні. Доведено, що підписання договору Україною сприятиме позитивному міжнародному співробітництву між усіма сторонами у сфері міграції. Визначено, що жодна держава не може самостійно регулювати міграцію, також окреслено основні заходи з удосконалення міграційної політики в рамках адаптації найкращих міжнародних практик до українського контексту. Імплементація даного договору в Україні сприятиме створенню для мігрантів та громад сприятливих умов, що забезпечують повну соціальну інтеграцію, інвестування в розвиток навичок і та підвищення рівню кваліфікації та компетенції, мінімізації негативних наслідків міграційних процесів.

Ключові слова: міграція, договір, цілі, співробітництво, ринок праці, глобалізація.

Современный этап развития мировой экономики характеризуется усилением глобализационных процессов, одной из форм проявления которых является трудовая миграция. Статья посвящена исследованию сущности подписанного Глобального договора о безопасной, упорядоченной и урегулированной миграции. Раскрыты направления и перспективы сотрудничества между странами ЕС и возможностями имплементации и адаптации целей договора в Украине. Доказано, что подписание договора Украиной будет способствовать позитивному международному сотрудничеству между всеми сторонами в сфере миграции. Определено, что ни одно государство не может самостоятельно регулировать миграцию, также обозначены основные мероприятия по совершенствованию миграционной политики в рамках адаптации лучших международных практик в украинском контексте. Имплементация данного договора в Украине будет способствовать созданию для мигрантов и общин благоприятных условий, обеспечивающих полную социальную интеграцию, инвестированию в развитие навыков и повышение уровня квалификации и компетенции, минимизации негативных последствий миграционных процессов.

Ключевые слова: миграция, договор, цели, сотрудничество, рынок труда, глобализация.

Migration influences important economic, social, demographic and ethnic processes, both in the midst of individual states, and on the picture of these processes on a global scale. Migrations historically more often led to an increase in the polyethnic population of individual regions, states, and individual parts of the states. The movement of different ethnic groups leads to changes in the placement of peoples, changes in the social and ethnic composition of cities and villages, expands

interethnic contacts, increases the number of mixed marriages. In a market economy and labor market formation, migration processes are global in nature and are a means of actively supporting the territorial-sectoral balance of labor resources in national economies. Therefore, an in-depth study of the processes and instruments of the international regulatory policy on population movements is extremely important both in the world and within national economies. So the migration problem is global. Regulation of migration is one of the most serious tasks for international cooperation in our time. In response to the above-mentioned pressing issues, the United Nations General Assembly (UN) has agreed on the text of the Global Compact on Safe, Organized and Regular Migration. The Global Migration Agreement is the first global agreement on a global approach to international migration in all its aspects. It is not legally binding, but has enormous potential. Ukraine will consider the possibility of joining the Global Agreement on safe, orderly and lawful migration at another stage, under favorable conditions, since it is currently making significant efforts to secure the rights and needs of internally displaced persons. Ukraine also needs to work more actively with other states to ensure the mutual benefit of migration, for example, by establishing partnerships to identify significant gaps from the point of view of certain professions in one country, which may be filled by skilled migrants from another country.

Keywords: migration, contract, goals, cooperation, labor market, globalization.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями Міграція населення (лат. migratio – переселення) – механічні переміщення людей через кордони тих чи інших територій зі зміною місця проживання назавжди, на більш-менш тривалий час або з регулярним поверненням до нього [1]. Міграція населення – складний суспільний процес, що впливає на різні боки соціально-економічного життя людства. Міграція впливає на важливі економічні, соціальні, демографічні та етнічні процеси як усередині окремих держав, так і на картину цих процесів у світовому масштабі [1]. Міграції історично частіше призводили до підвищення поліетнічності населення окремих регіонів, держав, окремих частин держав. Переміщення різних етносів зумовлюють зміни в розміщенні народів, змінюють соціальний та етнічний склад міст і сіл, розширюють міжетнічні контакти, збільшують кількість змішаних шлюбів [2]. Мігранти приносять із собою елементи власних культур, мов, психології, світогляду, особливості побуту та ведення господарства [2]. Міграції населення є важливим чинником суспільного розвитку. Здійснюючи вплив на економіку, народонаселення та інші соціальні системи, міграції сприяють їх ефективному функціонуванню. В умовах ринкової економіки і формування ринку праці міграційні процеси мають глобальний характер і є засобом активної підтримки територіально-галузевої збалансованості трудових ресурсів у національних господарствах. Тому глибоке дослідження процесів та інструментів регуляторної міжнародної політики світу стосовно переміщення населення є вкрай визначальним як у світовому масштабі, так і в межах національних економік.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питанням розвитку та регулювання територіально-просторових переміщень присвячено праці таких вітчизняних та зарубіжних учених: О. Амоші, Д. Богині, Е. Лібанової, Д. Лукьяненка, У. Садової, Л. Семів, Я. Столярчук, Д. Мортенсена, К. Пісарідіса, Е. Райнерта, Дж. Ріфкіна, Дж. Уїкхема та ін. Водночас фундаментальні дослідження феномена міжнародної трудової міграції констатують, що дієві інструменти врегулювання світових територіальних переміщень практично відсутні. У науковій літературі бракує досліджень у напрямі формування концепцій регулювання та розвитку міграційних процесів. Усе вказане вище та місце України в структурі глобальних трудових міграцій зумовили актуальність дослідження.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Мета статті полягає у визначенні ключових інструментів урегулювання процесів світових переміщень у рамках підписання Глобального договору про міграцію та визначенні шляхів і можливостей упровадження його в Україні. Для досягнення означеної мети необхідно вирішити такі завдання:

- визначити сутність та роль міграції в світі;
- розкрити сутність Глобального договору про безпечну, впорядковану та врегульовану міграцію;
- дати оцінку реакції світу та Європейського Союзу на можливості імплементації цілей договору;
- визначити заходи з удосконалення міграційної політики в рамках адаптації найкращих міжнародних практик до українського контексту.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Міграції бувають такими масовими, що суттєво впливають на розвиток не тільки окремих країн, а й цілих континентів. Наприклад, після епохи великих географічних відкриттів європейці заселили величезні простори Північної та Південної Америки, Австралії, докорінно змінивши їхню етнічну картину [2]. В історії таких «країн мігрантів», як США, Канада, Австралія, були періоди, коли механічний приріст населення перевищував природний приріст [2]. До Америки примусово ввозилося багато чорношкірих рабів з Африки, а до Австралії англійці відсилали власних злочинців на заслання [2]. Упродовж століть суттєво змінювалися напрями та причини міграцій; міграції відрізнялися за обсягом та складом переселенців.

У Західній Європі за період 1815-1914 рр. «чиста» еміграція становила 35-40 млн. осіб. Великі потоки мігрантів до Америки дали Велика Британія, Італія, Німеччина, Іспанія, Франція, Ірландія, країни Скандинавії, Польща, Росія, Україна [3]. У ХХ ст. посилюється потік мігрантів із Китаю, Японії, Південно-Східної Азії до Америки [3]. У другій половині ХХ ст. до країн Європи приїхало багато переселенців з Африки, Південно-Західної Азії; до Росії прибували мігранти з Кореї, Китаю, В'єтнаму. Новітня міграція спочатку мала сезонний характер, але поступово африканці, індійці, турки, іранці оселилися в країнах Західної Європи назавжди [2]. Наприкінці ХХ ст. посилюється потік мігрантів із Куби і В'єтнаму до США, із Туреччини, Хорватії, Боснії та Герцеговини – до Німеччини. Етнічні німці репатріюють із Росії, Казахстану до Німеччини; росіяни – з Азербайджану, Казахстану, Таджикистану, Ічкерії до Росії та інших країн; євреї – до Ізраїлю [2].

Наприкінці ХХ ст. новим трендом у потоках міграції стало зростання кількості біженців. У 1990-х роках територіальні конфлікти, міжнародні локальні суперечки, гостра політична боротьба, інколи голод породжують нову «хвилю» міграції населення. Великі внутрішні і зовнішні потоки біженців спостерігаються в багатьох країнах Південної та Південно-Західної Азії (Афганістан, Індія, Шрі-Ланка, Іран, Ірак, Ізраїль, Ліван), Африки (Ангола, Ефіопія, Чад, Сомалі, ПАР, Уганда), Латинської Америки (Куба, Нікарагуа, Гватемала, Перу, Колумбія) [2]. Збільшується потік біженців із республік Центральної Азії (Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан) та країн Південного Кавказу до Росії [2]. Розпад

соціалістичної Югославії спричинив міграцію населення з її території до країн Західної Європи [2]. На початку ХХІ ст. у світі налічувалося щонайменше 20 млн. біженців.

Що стосується міграції України, то тривалий час міграції були бурхливим явищем, що мало своїм витоком драматичну історію українського народу, гноблення різноманітними окупантами та відсутність власної державності. Відкриття кордонів унаслідок отримання безвізового режиму з країнами Європейського Союзу створило можливості для досягнення громадянами основної мети еміграції – підвищення рівня життя шляхом тимчасових поїздок за кордон із метою заробітку. Це спричинило зростання масової трудової міграції, яка в 2018 р. сягнула 2-3 млн осіб (Росія – 1 млн. заробітчан, Польща – 300 тис., Італія – 200 тис., Чехія – 200 тис., Португалія – 150 тис., Іспанія – 100 тис., Туреччина – 35 тис., США – 20 тис. заробітчан) [3]. Серйозними проблемами залишаються нелегальна трудова міграція, торгівля людьми, зокрема продаж жінок у сексуальне рабство, тощо [3]. Крім виїзду за кордон власних громадян, включення у світові міграційні процеси виявилось для України в тому, що територія держави стала використовуватися як транзитний коридор для нелегальних мігрантів, так і кінцеве місце призначення шукачів притулку громадян країн Африки й Азії [4]. Близько 2 тис. іноземців щорічно клопочуться про набуття статусу біженця в Україні. Офіційно в Україні перебувають біженці з понад 40 країн світу, найбільше серед них афганців [4].

Починаючи з 2014 р. неконтрольований потік біженців до Європи, зростання терористичної загрози з боку ІДІЛ та агресія Росії проти України поставили питання про перегляд безпекової політики ЄС.

У вересні 2015 р. Рада ЄС прийняла рішення про розселення 120 тис. мігрантів до інших країн ЄС. Утім, рішення не знайшло консенсусу і дотепер залишається невиконаним. Більше того, у червні 2017 р. Єврокомісія розпочала «процедуру порушення» проти Польщі, Угорщини та Чеської Республіки через відмову цих країн приймати мігрантів з Італії та Греції [5].

Політика розселення виявилася неефективною через різні бачення шляхів вирішення кризи у різних державах-членах; окрім того, ситуація продемонструвала брак солідарності серед країн ЄС та призвела до неодноразових звинувачень партнерів у непослідовній міграційній політиці.

Міграційна криза та наростаюча загроза з боку «Ісламської держави» мали наслідком погіршення безпекової ситуації всередині Євросоюзу. Низка країн ЄС стали цілями терористичних атак. Члени ЄС почали проводити політику посилення власної безпеки, та відсутність чіткої спільної стратегії призводить до виникнення додаткових конфліктів між країнами. Агресивна зовнішня політика Російської Федерації є ще одним вагомим чинником, що впливає на безпекову ситуацію в ЄС. Причому колективна безпека європейських країн можлива і поза НАТО. Стаття 42.7 Договору про ЄС передбачає надання допомоги державами-членами країні ЄС, що зазнала збройної агресії на своїй території, всіма можливими для них засобами [5]. Після теракту 13 листопада 2015 р. в Парижі Франція вперше в історії активувала цю статтю. Показово, що Франція тоді в першу чергу звернулася до ЄС, а не до НАТО. Та допомога Франції в рамках статті 42.7 була доволі обмеженою. Тож брак дієвих гарантій безпеки в ЄС виводить на новий рівень необхідність реалізації додаткових механізмів, які б дали змогу зробити оборонний компонент Євросоюзу більш мобільним та функціональним.

Отже, міграційна проблема є глобальною. Її глобальність визначається тим, що переміщення населення між державами стосується всіх континентів Земної кулі, її розв'язання можливе за умови поєднання зусиль усієї міжнародної спільноти. Регулювання міграції – це одне з найсерйозніших завдань для міжнародного співробітництва у наш час.

У відповідь на вирішення вказаних вище загальних проблем Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних націй (ООН) погодила текст Глобального договору про безпечну, впорядковану і регулярну міграцію [6]. Глобальний договір про міграцію – це перша у світі глобальна угода про загальний підхід до міжнародної міграції в усіх її аспектах. Він не є юридично обов'язковим, але має величезний потенціал. Всесвітній пакт про міграцію був узгоджений у липні 2018 р.

Договір заснований на цінностях державного суверенітету, розподілу відповідальності, недискримінації та прав людини. 34-сторінковий договір викладає загальний підхід до міжнародної міграції і містить 23 завдання, спрямовані на поліпшення організації потоків біженців та точніше визначення їхніх прав, підвищення рівня кваліфікації та компетенції, мінімізацію нега-

тивних наслідків міграційних процесів. Країни-учасниці погоджуються, наприклад, обмежувати тиск на країни з багатьма мігрантами та сприяти самозабезпеченню новоприбулих. Він дає змогу перейти від режиму реагування до режиму активної участі, передбачає управління всіма аспектами міжнародної міграції. У ньому визнається право кожної людини на безпеку, гідність і захист. Прийняття пакту демонструє зусилля ООН, спрямовані на боротьбу з часто небезпечним та нелегальним переміщенням людей через кордони.

Документ узгодили 193 країни, однак США, Угорщина, Ізраїль, Польща, Австрія, Швейцарія, Чехія та Австралія у різний час заявили, що не підтримують міграційний пакт ООН [6].

У Кабінеті міністрів Чехії зазначили, що в документі відсутнє чітке розмежування понять легальної й нелегальної міграції. У грудні 2017 р. президент США Дональд Трамп вирішив вивести країну з учасників Всесвітнього пакту про міграцію ООН, заявляючи, що він порушує суверенітет США. У заяві зазначається, що цей договір «містить численні положення, що несумісні з політикою США щодо мігрантів і біженців та принципами адміністрації Трампа стосовно міграції» [7].

24 липня 2018 р. міністр закордонних справ Угорщини Петер Сіярто повідомив, що країна офіційно оголосила про вихід із переговорного процесу щодо впровадження міграційного пакту. За словами Сіярто, існує принциповий конфлікт у питанні міграції між угорською позицією і підходом ООН. Договір підтримує міграцію та називає її одним із прав людини, а це є неприйнятним для Будапешту [7].

Натомість канцлер Німеччини Ангела Меркель переконана, що документ є правильною відповіддю на міграційну кризу. Виступаючи під час дебатів у парламенті, вона заявила, що цей пакт забезпечить право мігрантів на доступ до медичних послуг та отримання фінансової підтримки [8].

Попри те, що Словаччина також відмовилася підтримати відповідний пакт, 29 листопада 2018 р. міністр закордонних справ Словаччини Мірослав Лайчак подав у відставку на знак протесту проти відмови парламенту. Лайчак був головою Генеральної Асамблеї ООН, коли був прийнятий Пакт про міграцію, та раніше обіцяв залишити посаду, якщо його країна не приєднається до нього [8].

3 грудня Єврокомісар із внутрішніх справ і питань міграції Дімітріс Аврамопулос закликав

країни Європейського Союзу підтримати міграційний пакт ООН. Він запевнив, що цей пакт не передбачає збільшення мігрантів, які прибувають до Європи [8]. За його словами, метою міграційного пакту ООН є просування безпечної і впорядкованої міграції та скорочення нелегального перевезення людей. Прихильники пакту стверджують, що міграція може допомогти національній економіці багатьох країн, омолодивши робочу силу в розвинених країнах зі старіючою нацією і надаючи необхідне джерело грошових коштів біднішим країнам за допомогою грошових переказів. Противники пакту, своєю чергою, попереджають, що приплив мігрантів може кинути виклик національному суверенітету приймаючих країн. Як відомо, Глобальний договір ООН про безпечну, впорядковану і регулярну міграцію не є обов'язковим до виконання. Документ стосується таких питань, як захист мігруючих людей, інтеграція їх у нові країни та повернення їх у рідні країни.

Україна розгляне можливість приєднання до Глобальної угоди про безпечну, впорядковану та законну міграцію на іншому етапі за сприятливих умов, оскільки нині докладає значних зусиль для забезпечення прав і потреб внутрішньо переміщених осіб. Про це йдеться у спільному коментарі Міністерства закордонних справ України і Державної міграційної служби України у зв'язку з проведенням 10-11 грудня у Марракеші Конференції ООН для прийняття Глобальної угоди про безпечну, впорядковану та законну міграцію. «Збройна агресія Російської Федерації призвела до незаконної окупації Автономної Республіки Крим, м. Севастополь, спроб їхньої анексії та поширення Російською Федерацією міжнародного збройного конфлікту на Донеччину та Луганщину. Ці злочинні дії перетворили близько 1,5 мільйона громадян України на вимушених переселенців. Українська сторона докладає усіх можливих зусиль, щоб забезпечити права та потреби внутрішньо переміщених осіб, але попереду ще багато роботи, яка вимагає значних матеріальних та фінансових ресурсів. Ураховуючи викладене, Україна розгляне можливість приєднання до Глобальної угоди про безпечну, впорядковану та законну міграцію на іншому етапі за сприятливих умов», – зазначається у коментарі Міністерства закордонних справ України [9].

Водночас у документі підкреслюється, що українська сторона віддана своїм зобов'язанням за міжнародними конвенціями та договорами

з питань прав людини, реадмісії тощо і попри серйозні виклики і проблеми, пов'язані з вимушеним переселенням значної кількості наших громадян усередині країни, Україна продовжує приймати іммігрантів та створювати належні умови для їхнього перебування в нашій країні.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Сьогодні майже 6 млн. українських мігрантів зайняті нелегальною працею, причому найчастіше – у розвинених країнах. Як можна врегулювати цю ситуацію? Вважаємо, що в основі обговорення договору повинні лежати три основних ідеї, які задаватимуть чітке політичне спрямування майбутньої міграції.

По-перше, необхідно визнати і зміцнити вигоди від міграції, про які так часто забувають у ході суспільної дискусії. Мігранти приносять величезну користь як країнам, що їх приймають, так і країнам їхнього походження. Вони займають такі робочі місця, які не вдається заповнити за рахунок місцевих кадрів, і тим самим стимулюють економічну діяльність. Багато з них стають новаторами і підприємцями. Майже половину всіх мігрантів з України становлять жінки, які приїжджають у пошуках кращого життя і можливостей у плані працевлаштування. Українські мігранти також роблять значний внесок у міжнародний розвиток тим, що відправляють на батьківщину грошові перекази. Основне завдання полягає у тому, щоб максимально збільшити вигоди від такої впорядкованої, продуктивної міграції і покінчити зі зловживаннями і забобонами, які перетворюють життя меншини мігрантів на справжнє пекло.

По-друге, Україні необхідно зміцнити верховенство права, що лежить в основі її роботи з мігрантами та дій щодо їх захисту, заради своєї ж економіки, свого суспільства і самих мігрантів. Уряди, які споруджують на шляху міграції великі перешкоди або встановлюють жорсткі обмеження в плані можливостей для працевлаштування мігрантів, собі ж наносять нікому не потрібний економічний збиток, оскільки перешкоджають тому, щоб їхні потреби в робочій силі задовольнялися на впорядкованих та законних основах. Що ще гірше, вони тим самим ненавмисно заохочують нерегульовану міграцію. Люди, що зважилися на виїзд і позбавлені законних каналів для міграції, неминуче вдаються до незаконних методів. Це не тільки ставить їх в уразливе становище, а й підриває авторитет України. Тому найкраще для України

в законний спосіб покінчити з недоброю славою беззаконня і зловживань, якою оточені мігранти, – забезпечити додаткові законні канали для міграції, що дасть змогу усунути чинники, що підштовхують людей до порушення правил, і сприятиме задоволенню потреб їхніх ринків праці в іноземній робочій силі.

Україні також необхідно активніше співпрацювати з іншими державами для забезпечення взаємної вигоди від міграції, наприклад шляхом налагодження партнерських зв'язків для виявлення суттєвих прогалин із погляду певних професій в одній країні, які можуть бути заповнені кваліфікованими мігрантами з іншої країни.

По-третє, Україні необхідно активізувати міжнародне співробітництво для захисту вразливих мігрантів, а також біженців, і ми повинні відновити цілісність режиму захисту біженців відповідно до норм міжнародного права. Сумна доля тисяч людей, які гинуть у марній спробі перетнути моря і пустелі, – це не просто людська трагедія, а й надзвичайно серйозний політичний провал, адже нерегульовані масові переміщення людей у відчайдушних умовах породжують відчуття, що кордони знаходяться під загрозою, а уряди не контролюють ситуацію. Це, своєю чергою, призводить до драконівських заходів прикордонного контролю, які підривають колективні цінності й увічнюють трагедії, які ми так часто спостерігаємо в останні роки.

Україна повинна виконувати основні зобов'язання щодо захисту життя і прав людини тих мігрантів, яким не змогла допомогти існуюча система. Необхідно вжити термінових заходів для надання допомоги тим, хто зараз опинився в транзитних таборах, кому загрожує рабство і хто зіштовхується із ситуаціями насильства. Важливо також вжити заходів у вигляді допомоги з метою розвитку, зусиль щодо зменшення наслідків зміни клімату та діяльності із запобігання конфліктів, щоб уникнути таких нерегульованих масових переміщень людей у майбутньому. Отже, уряду України необхідно приєднатися до Глобального договору, що може сприяти перетворенню міграції на реальне благо для всіх.

Бібліографічний список:

1. Петронюк Ю.П. Перспективи міжнародної трудової міграції в умовах тектонічних зсувів світової економіки. *Євроінтеграційні процеси в суспільстві: трансформація та розвиток* :

мат. міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 22-23 квітня 2018 р. Тернопіль : ТІСІТ, 2018. 256 с.

2. Даджанов А.В. Методологічна рефлексія дослідження системи міжнародної трудової міграції. *Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект*. 2018. Т. 2. С. 73-80.
3. Котновченко І.В. Міжнародна міграція робочої сили: попури на тему економічного розвитку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2018. № 748. С. 295-310.
4. Кравченко В.В. Україна в системі світової міграції. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2018. № 748. С. 422-428.
5. Інформаційний портал. URL : <https://www.dw.com/uk>.
6. Інформаційний портал. URL : <https://www.migrationpolicy.org/article/eu-membership-highlights-polands-migration-challenges>.
7. Інформаційний портал. URL : <https://migrationonline.cz/en/an-overview-of-the-migration-policies-and-trends>.
8. Інформаційний портал. URL : <https://www.tatsacheneberdeutschland.de/en/chapter/society/structuring-immigration>.
9. Інформаційний портал. URL : <https://mfa.gov.ua/ua/press-center/news/69299>.

References:

1. Petronyuk Y.P. (2018). Perspectives of international labor migration in conditions of tectonic shifts in the world economy. Ternopil: TISIT. 256 p.
2. Dajanov A.V. (2018). Methodological reflection of the study of the system of international labor migration [Problems of development of foreign economic relations and attraction of foreign investments: regional aspect] №2, pp. 73-80.
3. Kotnovchenko I.V. (2018). International labor migration: Popuri on the topic of economic development [Bulletin of Lviv Polytechnic National University] № 748, pp. 295-310.
4. Kravchenko V.V. (2018). Ukraine in the system of world migration [Bulletin of Lviv Polytechnic National University] №748, pp. 422-428.
5. Information portal: <https://www.dw.com/uk>.
6. Information portal: <https://www.migrationpolicy.org/article/eu-membership-highlights-polands-migration-challenges>.
7. Information portal: <https://migrationonline.cz/en/an-overview-of-the-migration-policies-and-trends>
8. Information portal: <https://www.tatsacheneberdeutschland.de/en/chapter/society/structuring-immigration>.
9. Information portal: <https://mfa.gov.ua/ua/press-center/news/69299>.